

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно стратегия на ЕС за втечнения природен газ и неговото съхранение“

[COM(2016) 49 final]

(2016/C 487/12)

Докладчик: **Marian KRZAKLEWSKI**

Консултация	Комисия, 16.2.2016 г.
Правно основание	член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“
Приемане от секцията	7.9.2016 г.
Приемане на пленарна сесия	22.9.2016 г.
Пленарна сесия №	519
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	109/0/8

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК счита, че стратегията на ЕС за втечнения природен газ (ВПП) и неговото съхранение, изложена в Съобщение COM(2016) 49 final, представлява съществен елемент от проекта за енергиен съюз, чиято цел е обезпечаването на сигурността и диверсификацията на доставките на енергия.

1.2. През следващите няколко години глобалният потенциал за предлагане на втечен газ ще се увеличи, което вероятно ще окаже натиск за спад на цените. Комисията разглежда това като възможност за повишаване на сигурността и устойчивостта на газовата система на ЕС.

1.3. Комитетът счита, че европейският пазар на газ следва да стане по-гъвкав, като се увеличи делът на втечнения природен газ.

1.4. Според ЕИСК увеличаването на дела на ВПП в пазара на газ в ЕС, осигуряването на подходящи резерви от природен газ в съоръжения за съхранение и насърчаването на истинска диверсификация на доставките на енергия са факторите, които ще гарантират енергийната сигурност на държавите — членки на Европейския съюз.

1.5. В Съобщението си Комисията с основание обръща внимание на привидната адекватност на капацитета на ЕС за регазификация — „привидна“, тъй като той не е оптимално разпределен на регионално равнище.

1.6. Комитетът изразява съгласие с констатацията, че за постигане на пълна и устойчива диверсификация на доставките на газ за ЕС е необходим диверсифициран подход към изграждането на нови терминали за ВПП.

1.6.1. Следва да се даде приоритет на инвестициите, насочени към балансирани маршрути за доставка. Необходими са разумни европейски мерки за подкрепа на изграждането на нови терминали за втечен природен газ и трансгранични преносни връзки, които да отчитат онези региони, които понастоящем са изолирани и зависими от един-единствен доставчик.

1.6.2. Ефективните и навременни инвестиции в проекти от общ интерес са от значение за разширяването на пазара на ВПП в ЕС. Необходимо е да се установят прозрачни механизми, за да се гарантира справедливо разпределение на инвестициите и оперативните разходи между държавите членки и стопанските субекти.

1.6.3. Комитетът счита, че ЕС трябва да гарантира, че решението да се развият ускорени проекти за терминали за втечен природен газ и плаващи инсталации за съхранение и регазификация (кораби) (ПИСР) е неутрално от технологична гледна точка и се основава на най-ефективните инвестиции.

1.7. ЕИСК подкрепя намерението на Комисията да извърши проверка на съответствието на междуправителствените споразумения (МС) за закупуване на ВПГ от държави извън ЕС със законодателството на ЕС.

1.8. Комитетът отбелязва, че в съобщението си Комисията не посочва по какъв начин стратегията за повишаване на дела на ВПГ и на капацитета за съхранение на газ се съчетава с планираните понастоящем големи мрежови инвестиции от съседните на ЕС държави, като например „Северен поток 2“.

1.9. ЕИСК признава и подчертава ценността на природния газ, включително важната роля на ВПГ за прехода на ЕС към енергийна система с ниски въглеродни емисии и усилията за намаляване на емисиите на парникови газове и на токсичните емисии на газове и прахови частици (ПЧ₁₀, ПЧ_{2,5}), които представляват риск за здравето и живота на хората в държавите членки.

1.9.1. Представената в съобщението стратегия би трябвало да наблегне в по-голяма степен на важната роля на природния газ като преходна технология при преминаването от енергетика, основана на въглищата, към енергетика с ниски въглеродни емисии. Като по-чист енергиен източник природният газ има особено важна роля в усилията за съществено намаляване на т. нар. ниски коминни емисии (от източници по-ниски от 40 м), по-специално от домакинствата и транспорта.

1.9.2. ЕИСК препоръчва при преминаването от икономика, основана на твърди горива, към нисковъглеродна икономика природният газ да заеме по-голям дял в енергийния микс на държавите членки, особено в онези държави, в които доминираща роля имат въглищата.

1.10. Комитетът подкрепя идеята, изложена в съобщението, че използването на ВПГ в сектора на тежкотоварния и в морския транспорт може съществено да намали вредното въздействие върху околната среда.

1.10.1. В същото време Комитетът посочва, че в раздела от съобщението, свързан с ВПГ, не се отделя достатъчно внимание на интензивното развитие на европейската система за получаване и използване на ВПГ като гориво в автомобилния и морския транспорт.

1.11. ЕИСК отчита факта, че съхранението на газ играе особено важна роля в структурирането на сигурността и в поддържането на стабилни доставки на природен газ в Европа. Съществуващият капацитет на ЕС за съхранение на газ е значителен (СОМ(2016) 49 final), но разпределението му е недостатъчно.

1.12. ЕИСК изтъква, че за да се гарантират баланс и енергийна сигурност, операторите трябва да възприемат набор от принципи и по-специално концепцията, че минималният обем на съхранявания газ трябва да покрива 100 % от търсенето на националния пазар на газ през зимния период, но най-добрата алтернатива би била да се постигне балансирано съхранение на газ на регионално равнище.

1.13. Комитетът подкрепя и счита за важни плановете на Комисията да премахне бариерите пред търговията между ефикасно работещите регионални газоразпределителни центрове и националните пазари.

1.14. Що се отнася до завършването на липсващата инфраструктура, изтъкнато в съобщението, ЕИСК счита, че трябва да се използва възможността, предоставена от Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), за да се осигури допълнително финансиране за инфраструктурни проекти от решаващо значение в областта на енергетиката и телеинформатиката.

2. Контекст

2.1. През март 2015 г. Съветът на ЕС прие заключенията относно енергийния съюз. В най-важната част от този документ се посочва, че „ЕС е поел ангажимент за изграждането на енергиен съюз с насочена към бъдещето политика в областта на климата въз основа на рамковата стратегия на Комисията, чиито пет измерения са тясно свързани помежду си и взаимно укрепващи се:

- енергийна сигурност, солидарност и доверие;
- напълно интегриран европейски енергиен пазар;
- енергийна ефективност, допринасяща за ограничаване на потреблението;
- декарбонизация на икономиката;
- и научни изследвания, иновации и конкурентоспособност.“

2.2. ЕИСК отбелязва, че в точка 2, буква а) от този документ Съветът призова за **ускоряване на работата по инфраструктурните проекти в областта на електроенергията и газовия сектор**, включително междусистемните връзки, по-специално към периферните региони, за да се гарантират енергийната сигурност и добре функциониращ вътрешен енергиен пазар.

2.3. Настоящото становище на ЕИСК разглежда **стратегията на ЕС за втечнения природен газ (ВПГ) и неговото съхранение**, както е изложена в съобщение COM(2016) 49 final. Стратегията е важна част от плановете за енергийния съюз (COM/2015/80), доколкото допринася за сигурността на доставките на енергия, конкурентоспособността на енергийните пазари и целите, свързани с климата и околната среда, във и извън рамките на енергийния съюз.

2.4. Природният газ е важно гориво в енергийния микс в ЕС и на него се падат 25 % от общото енергийно потребление. Важно е да се подчертае, че добивът на тази суровина в държавите членки задоволява 34 % от нуждите за производството на енергия в промишлеността, услугите и за лични цели.

2.5. **Добивът на природен газ на територията на ЕС намалява относително бързо**. През 2004 г. бяха добити 229,5 млрд. м³ природен газ, но през 2014 г. добивът спадна до 132,3 млрд. м³. Нещо повече, съществуващите запаси ще стигнат само за 11,3 години. Това обяснява защо Европейският съюз е най-големият вносител на природен газ. През 2014 г. потреблението на природен газ в ЕС възлиза на 386,9 млрд. м³. Това е най-ниското равнище от 10 години, с 11,6 % по-малко от предходната година, докато средното годишно потребление на газ в ЕС между 2004 г. и 2013 г. възлиза на 447 млрд. м³.

2.6. Световните **експлоатируеми залежи от природен газ са огромни** (187 000 млрд. м³), като съотношението на запасите спрямо производството възлиза на 54 години. Ако се вземат предвид и неконвенционалните източници на газ, съотношението достига 290 години.

2.7. До 2020 г. **световният капацитет за втечняване на газ ще нарасне** значително (+ 50 %), най-вече в САЩ и Австралия (над 100 млн. тона годишно), което вероятно ще окаже натиск върху цените. Това е възможност държавите — членки на ЕС, да повишават сигурността и устойчивостта на доставките на газовата система на ЕС, така че тя да може да се справя с всякакви прекъсвания на доставките.

2.8. През първото десетилетие на 21-ви век **природният газ се внасяше в Европейския съюз главно чрез система от газопроводи и природният газ в течна форма (ВПГ) съставляваше едва една пета от вноса**, въпреки факта, че обемът на ВПГ е 600 пъти по-малък, което го прави икономически по-изгоден от гледна точка на транспорта и съхранението.

3. Общи бележки

3.1. ЕИСК отчита **важната роля на природния газ в ЕС за прехода към нисковъглеродна енергетика** и в усилията за намаляване на емисиите. **Гарантирането на балансиран и безпрепятствен достъп на държавите членки до диверсифицирани и политически стабилни пазари на производителите на газ** се превръща в ключов приоритет в краткосрочен и средносрочен план, който допринася за политиката на ЕС в областта на климата и енергетиката и за създаването на стабилен енергиен съюз. Политиката по отношение на дела на природния газ в енергийния микс следва да отчита дългосрочните цели, определени в Споразумението от Париж (21-вата сесия на Конференцията на страните по РКООНИК), т.е. поддържането на покачването на средната температура в света под 1,5 °C.

3.2. Комитетът отбелязва, че съобщението на Комисията (COM(2016) 49 final) е продължение на споразумението относно рамката на политиката за климата и енергетиката на ЕС, приета от Съвета на Европейския съюз на 23 и 24 октомври 2014 г. Споразумението определя следните цели, които трябва да бъдат постигнати до 2030 г.:

- намаляване с 40 % на емисиите на CO₂;
- дял от поне 27 % на енергията от възобновяеми източници в енергийния микс на ЕС;
- повишаване на енергийната ефективност с най-малко 27 %.

3.3. Въпросът за икономическата конкурентоспособност на природния газ като гориво в държавите от ЕС и дали той ще се превърне в жизнеспособен конкурент на твърдите горива, по-специално въглищата, ще намери своя отговор през следващото десетилетие в зависимост от взаимодействието между пет различни фактори:

- политиката в областта на климата и енергетиката, по-специално усилията за подобряване на качеството на въздуха;
- цените на природния газ;

- прилагането на схемата на ЕС за търговия с емисии и цените на квотите за емисии на CO₂;
- значимостта на износа на природен газ (ВПП) от САЩ и Австралия;
- и цената на суровия нефт и въглищата на световния пазар.

3.4. ЕИСК подкрепя и счита за важни плановете на Комисията да **премахне бариерите пред търговията между ефикасно работещите регионални газоразпределителни центрове** и националните пазари. За тази цел е от съществено значение да бъде завършен вътрешният пазар на газ, да бъдат премахнати регулаторните, търговските и правните пречки и да се осигури достъп до тези пазари.

3.4.1. Тъй като вносът на втечен шистов газ от САЩ може да окаже положително въздействие върху европейския газов пазар, ЕИСК призовава ЕС да преговаря активно в рамките на ТППИ за премахването на бариерите пред вноса на този вид газ от САЩ.

3.5. Следва да се отбележи, че в **съобщението си Комисията не посочва по какъв начин стратегията** за повишаване на дела на ВПП и на капацитета за съхранение на газ **се съгласува с** планираните понастоящем инвестиции в „Северен поток 2“ (COM(2016) 49 final).

3.6. Представената в съобщението стратегия би трябвало да наблегне в по-голяма степен на важната роля на природния газ като преходна технология при преминаването от енергетика, основана на въглищата, към енергетика с ниски въглеродни емисии. Като гориво природният газ е особено подходящ за бързо и стабилно производство на електрическа и топлинна енергия, и поради това би могъл да служи като резервна технология за възобновяемите енергийни източници.

3.7. ЕИСК препоръчва при преминаването от икономика, основаваща се на въглища, към нисковъглеродна икономика природният газ да заеме по-голям дял в енергийния микс на държавите членки, особено в онези държави, в които въглищата имат доминираща роля. Това е от особено значение за подобряването на качеството на въздуха, което ще окаже положително въздействие върху здравето на гражданите на тези държави и в съседните страни, като същевременно ще намали значително емисиите на парникови и токсични газове.

3.7.1. В някои държави членки средно две трети от крайната енергия се използват за отопление на домовете и се произвеждат в нискоефективни централи, захранвани с въглища. Инвестиции в малки когенерационни инсталации, работещи на газ, биха повишили устойчивостта на енергийната система и подобрили качеството на въздуха. Тези инвестиции са краткосрочни (2 години), финансовите разходи (CAPEX) са сравнително ниски (въпреки че към тях трябва да се добавят и оперативните разходи) и частично компенсират относително високите разходи за гориво. Друго предимство на малките газови когенерационни централи е изключително краткото време, необходимо за синхронизиране с енергийната разпределителна мрежа, което ги прави отличен източник на компенсираща енергия в периоди на върхово търсене.

3.8. Що се отнася до **завършването на липсващата инфраструктура**, изтъкнато в съобщението, следва да се използва възможността, предоставена от Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ). В рамките на тази програма се предвижда предоставянето на допълнително финансиране, наред с други, за следните проекти за критична енергийна и информационна инфраструктура:

- развитие на енергийните междусистемни връзки между страните;
- диверсификация на енергийните източници и маршрутите за пренос;
- развитие на европейски и регионални планове за действие при извънредни ситуации на енергийна криза;
- подобряване на енергийната ефективност на икономиката.

4. Конкретни бележки относно ВПП

4.1. Комитетът счита, че **европейският пазар на газ следва да стане по-гъвкав**, като се повиши делът на ВПП.

4.2. **Увеличаването на дела на ВПП на пазара на газ в ЕС, обезпечаването на подходящи запаси от природен газ в съоръжения за съхранение и насърчаването на истинска диверсификация на маршрутите за доставка** са фактори, които ще повишат енергийната сигурност на държавите — членки на Европейския съюз.

4.3. Съобщението на Комисията с основание обръща внимание на **привидната адекватност на капацитета за регазификация в ЕС** — „привидна“, тъй като той не е оптимално разпределен. На Иберийския полуостров, Франция, Обединеното кралство, Нидерландия капацитетът за регазификация се използва в много ограничена степен, докато държавите членки в района на Балтийско море и в Централна и Източна Европа и в Югоизточна Европа са силно зависими от един-единствен доставчик.

4.4. Комитетът изразява съгласие, че **за постигането на пълна и устойчива диверсификация на доставките на газ** на европейския пазар, е необходим диверсифициран подход към изграждането на нови терминали за ВПГ. Следва да се даде приоритет на инвестициите, насочени към балансиран маршрут за доставка.

4.5. Необходими са разумни **европейски мерки за подкрепа на изграждането на нови терминали за ВПГ и трансгранични преносни връзки**, които да отчитат приоритетно регионите, които понастоящем са изолирани и зависими от един-единствен доставчик. По този начин стимулирането на инвестициите би гарантирало, че редица доставчици на газ имат равен достъп до тези райони, въз основа на свободна и лоялна конкуренция. Във връзка с това е особено важно да се увеличат междусистемните връзки, така че да се улесни търговията с газ между националните пазари на държавите членки, особено в регионите, където понастоящем не е обезпечена адекватна сигурност на доставките.

4.6. От ключово значение за **разширяването на пазара на ВПГ в ЕС** са ефективните и навременни **инвестиции в проекти от общ интерес (ПОИ)**. Трябва да се установят ясни механизми, за да се гарантира справедливо разпределение на инвестициите и оперативните разходи между държавите членки с различни равнища на изградена инфраструктура за ВПГ и капацитет за съхранение на природен газ.

4.7. ЕС трябва да гарантира, че решението да се развият ускорени проекти за терминали за ВПГ и за ПИСР е неутрално от технологична гледна точка и се основава на най-ефективните инвестиции, което следва да доведе до възможно най-ниските тарифи за регазификация, намаляване на времето за пускането на продукти на пазара, намаляване на рисковете, свързани с изпълнението, и по-голяма сигурност на пазара.

4.8. ЕИСК подкрепя намерението на Комисията да извърши проверка на съответствието на междуправителствените споразумения за закупуване на ВПГ между държави — членки на ЕС, и такива извън ЕС със законодателството на ЕС.

4.9. Комитетът подкрепя идеята, изложена в съобщението на Комисията, че използването на ВПГ в сектора на тежкотоварния транспорт като алтернатива на дизеловото гориво и замяната на тежките горива в морския транспорт може значително да намалят щетите върху околната среда.

4.9.1. Комитетът отбелязва, че в частта от съобщението, свързана с ВПГ, не се отделя достатъчно внимание на Европейската система за получаване и използване на ВПГ като гориво в автомобилния и морския транспорт. По-специално това се отнася за иновативното развитие на системата за доставки и мрежата от пунктове за зареждане с гориво в автомобилния транспорт и бункероване в морския транспорт. Тези цели ще бъдат постигнати, наред с другото, чрез проекта „Син коридор“, включващ държави — членки на ЕС, от Франция до Балтийско море.

4.10. В някои държави — членки на ЕС, разполагащи с ограничен достъп до газовите мрежи, твърдите изкопаеми горива се използват интензивно за производството на електро- и топлоенергия. Ако ВПГ се използва в локалните системи като алтернативно гориво, заместващо конвенционалните горива, които причиняват значително газово замърсяване и замърсяване с фини частици, това може да доведе до бързо подобряване на качеството на въздуха. При тези обстоятелства и в съответствие с дългосрочните цели за устойчиво развитие ВПГ не може да замени възобновяемите енергийни източници.

4.11. ЕИСК споделя изразеното в съобщението на Комисията, че възобновяемите енергийни източници и енергийната ефективност следва да предоставят икономически ефективни решения, както и че когато се вземат решения за изграждане на инфраструктура за ВПГ, вариантите следва да бъдат внимателно преценени, с цел избягване на риска от технологични блокади или блокиране на активи. Инвестициите в енергийни източници не трябва да се разглеждат отделно от икономическото развитие на държавите — членки на ЕС.

5. Конкретни бележки относно съхранението на газ

5.1. ЕИСК признава, че **съхранението на газ играе особено важна роля в европейската архитектура за сигурност** и в поддържането на стабилни доставки на природен газ за икономиката на ЕС. Съществуващият капацитет на ЕС за съхранение е значителен, но разпределението му далеч не е достатъчно. Над 83 % от капацитета за съхранение на газ се намира в западната и югозападната част на Европа. Основните пречки пред трансграничното използване на капацитета за съхранение включват тарифни и регулаторни бариери и недостатъчна мрежа от междусистемни връзки в някои европейски региони.

5.2. ЕИСК изтъква, че за да се гарантират баланс и енергийна сигурност, операторите трябва да възприемат набор от принципи и по-специално концепцията, че **минималният обем на съхранявания газ трябва да покрива 100 %** от търсенето на газ на националния пазар през зимния период. Най-рационалната от икономическа гледна точка алтернатива обаче би била да се постигне балансирано съхранение на газ на регионално равнище. Този оптимален модел може да бъде постигнат след като бъдат изградени междусистемни връзки в Североизточна Европа (Финландия, Швеция, балтийските държави, Полша), в югоизточната част на континента (България, Турция, Сърбия, Хърватия) и в Югозападна Европа (Испания, Португалия, Франция). Второто условие е премахването на всички пречки пред трансграничния пренос, особено граничните такси.

5.3. Комитетът приветства предложенията на Комисията за гарантиране на равни условия между конкуриращите се инструменти за гъвкавост и за разработване на общ за целия ЕС мрежови кодекс, който да включва и въпроса за хармонизирането на таксите за пренос към и от хранилищата, при условие че структурата на таксите отразява разходите за съхранение.

5.4. От съществено значение би трябвало да бъдат мерките, гарантиращи безпрепятствен физически достъп до хранилищата, и капацитетът в преносната система, включително в трансграничен контекст. ЕИСК споделя виждането на Комисията относно необходимостта от оптимално използване на съществуващия капацитет за съхранение чрез завършването на работата по мрежовите кодекси. От тази гледна точка е важно да има ефективно сътрудничество между държавите членки и съседните държави във връзка с оптималното използване на капацитета за съхранение и от двете страни.

Брюксел, 22 септември 2016 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS
